

Fiskeri- og kystdepartementet

HØRINGSNOTAT – TILTAK FOR REKEINDUSTRIEN

Fiskebåt viser til Fiskeri- og kystdepartementets høringsnotat av 1. juli d.å. om tiltak for rekeindustrien. Utgangspunktet for høringen er departementets beslutning om å tildele tre nye rekestrålkonsesjoner, og tillate at rekeindustrien kan erverve disse tillatelsene. I høringen foreslår departementet å åpne for unntak fra kravet om kondemnering i strukturkvoteordningen for havfiskeflåten hvis fartøyet blir benyttet videre med rekestråltillatelse og ikke nyttes i annet adgangsregulert fiske. Samtidig tar departementet sikte på å stramme inn på håndhevelsen av konsesjonsforskriften § 7-1 sin bestemmelse om at spesielle tillatelser kan tilbakekalles dersom det ikke er registrert levering av fangst fra fartøyet i henhold til tillatelsen.

Fiskebåt er positiv til Fiskeri- og kystdepartementets uttrykte vilje til å bidra for å løse utfordringene til rekenæringen, både på sjø og land. Fiskebåt er imidlertid uenig i dette forslaget, som kom helt overraskende på det meste av næringen, er lite gjennomtenkt, og bryter med tidligere fiskeripolitiske prinsipper. Fiskebåt har sammen med andre aktører deltatt i flere møter med departementet om utfordringene for rekenæringen. Å tildele nye rekestrålkonsesjoner og/eller gi unntak fra kondemneringskravet har ikke vært diskutert på noen av møtene, og etter det vi forstår har heller ikke hele rekeindustrien eller FHL vært informert om dette, men kun en enkelt bedrift. Det blir derfor litt påfallende når departementet viser til møter med rekeindustrien som bakgrunn for forslagene. Fiskebåt frykter at konsekvensen av forslaget vil bli en svekket rekenæring.

Fiskebåt vil samtidig etterlyse en lignende handlekraft fra departementets side når det gjelder utfordringene for rekestrålfåten, og det vises her til yngelinnblandingskriteriene, prosedyrene for åpning og stengning av fiskefelt, sjekkpunkt, ilandføringsplikt, fellesforvaltning og gjensidig soneadgang. Fiskebåt mener at det i første rekke er gode løsninger her som kan sikre en lønnsom rekenæring på sikt.

Tildeling av nye rekestråltillatelser

Regjeringen har gjennom Fiskeri- og kystdepartementet i medhold av deltakerloven § 16, første ledd, og konsesjonsforskriften § 3-1, besluttet at det skal lyses ut tre nye rekestråltillatelser. Deltakerlovens § 16 første ledd sier at:

«Når departementet ved en vurdering ut fra lovens formål finner at det totale antallet spesielle tillatelser til en form for fiske og fangst skal økes, og at departementet derfor skal foreta tildeling av nye tillatelser, skal departementet fatte særskilt beslutning om at slik tildeling skal skje. Nye tillatelser skal lyses ut offentlig».

I § 1 fremgår det at lovens formål er:

- Å tilpasse fiskeflåtens fangstkapasitet til ressursgrunnlaget for å sikre en rasjonell og bærekraftig utnyttelse av de marine ressurser.
- Å øke lønnsomheten og verdiskapingen i næringen og gjennom dette trygge bosetting og arbeidsplasser i kystdistriktene.

- Å legge til rette for at høstingen av de marine ressurser fortsatt skal komme kystbefolkningen til gode.

I høringsnotatet skriver Fiskeri- og kystdepartementet at rekebestanden i Barentshavet vurderes som relativt god. Forskerne anbefaler et fangstuttak på opptil 50.000 – 60.000 tonn, mens samlet årlig fangstkvantum bare har vært ca 23.000 tonn de siste årene. Departementet viser til at det per i dag er 51 fartøy med gyldige reke-tråltillatelser, men at det bare var 19 fartøy som leverte reker i 2012. Fiskeri- og kystdepartementet konkluderer derfor med at reke-næringsproblemet i dag først og fremst er knyttet til at flåten (kombinerte torsk- og reke-trålere) finner det mer lønnsomt å fiske torsk eller andre fiskearter fremfor å fiske reker.

Fiskebåt er uenig i Fiskeri- og kystdepartementets beskrivelse av situasjonen, og grunnlaget for utlysingen av nye reke-trålkonsesjoner. Selv om ICES mener at rekebestanden er i rimelig god forfatning, er tilgjengeligheten av reker i Barentshavet svært dårlig. I følge erfarne rekefiskere har tilgjengeligheten av reker på rekefeltene i Barentshavet aldri vært så dårlig som den er nå. Dette illustreres også av lave fangstrater i rekefisket i år. Fiskebåt frykter at ressurs-situasjonen er langt svakere enn det ICES mener, og tror blant annet at havforskerne undervurderer torsken beiting på reker. I tillegg har rekebestanden de siste årene flyttet seg nord og østover, og den gjenværende rekeflåten er blitt mer og mer avhengig av den knappe kvoten Norge har byttet til seg av reker i russisk sone. Fiskebåt vil anmode departementet om å be ICES foreta en oppdatering av situasjonen for rekebestanden i Barentshavet, og spesielt den del av bestanden som er tilgjengelig for norske fiskere. Fiskebåt mener en slik evaluering må foreligge før det kan være aktuelt å tildele nye rekekonsesjoner for rekefiske i områder underlagt norsk fiskerijurisdiksjon.

Norge står i dag igjen med kun to rene reke-trålere, mens det for få år siden var 15 - 20 trålere som drev ren reke-tråling i Barentshavet. Fiskebåt mener at dette illustrerer de utfordringene denne flåten har hatt. Det er manglende lønnsomhet som har vært den viktigste årsaken til denne utviklingen, og vanskelige rammebetingelser for utøvelsen av rekefisket. Det er heller ikke riktig, slik departementet sier, at de kombinerte torske- og reke-trålerne velger å fiske torsk og annen hvitfisk i stedet for reker fordi dette er mer lønnsomt. De fleste kombinerte torske- og reke-trålerne har ledig kapasitet, og de velger bort rekefisket fordi det ikke er lønnsomt. I en situasjon der det er få rekefelt med drivverdige forekomster, vil dessuten økt del-takelse i fisket svekke driftsgrunnlaget for de få fartøyene som satser i rekefisket i dag.

Fiskeri- og kystdepartementet viser til at bare 19 fartøy av totalt 51 fartøy med reke-tråltillatelse fisket reker i 2012. Det er en god illustrasjon av at det ikke er mangel på reke-tråltillatelser som er utfordringen for reke-trålfåten i dag. Dersom departementet mener at rekeindustrien gjennom eierskap av fartøy har bedre forutsetninger for å sikre lønnsom drift av fartøyene, hadde det vært mer naturlig å åpne opp for at industrien kunne erverve eksisterende reke-tråltillatelser, fremfor å tildele nye.

Fiskebåt vil ellers vise til at det aldri har vært intensjonen å stimulere til at industrien skal eie reke-trålere, slik dette høringsforslaget kan tolkes. I lovforslaget til deltakerloven (Ot.prp. nr 67 (1997-98) heter det blant annet i merknaden til § 6 om tildeling av ervervstillatelse (og spesiell tillatelse):

«Hensynet til sysselsetting og bosetning langs kysten, herunder behovet for råstofftilførsel til mottaks- eller foredlingsanlegg på land i Norge, er hensyn av betydning for spørsmålet om dispensasjon fra aktivitetskravet. Dagens ferskfisktrålerflåte bygger i stor utstrekning sin virksomhet på dispensasjoner som er gitt ut fra slike hensyn. I praksis vil slike tilfeller stadig være hovedvirkeområde for dispensasjonshjemmelen i lovutkastets § 6 tredje ledd første punktum. Samtidig som departementet har til hensikt å videreføre dagens praksis, vil man også søke å finne nye former for samspill mellom fiskeflåte og foredlingsindustri. Fiskeindustriens eierskap vil kunne bidra til å

styrke flåteleddets økonomi og i neste omgang å skape livskraftige havfiskemiljøer. Dispensasjon for å eie fartøy i andre deler av havfiskeflåten, må kun gis når det ikke finnes aktive fiskere innenfor samme distrikt som kan overta fartøyet, og fartøyet der- ved står i fare for å bli solgt ut av distriktet.»

Fiskebåt mener at dette må forstås slik at det er lovgivers intensjon at så lenge det er aktive fiskere som er interessert i de utlyste rekestråltillatelsene, så vil disse ha forrang fremfor industrien som eiere.

Unntak fra kondemneringskravet

Fiskeri- og kystdepartementet erkjenner at det kan være en utfordring å få finansiering av en ren rekestråler. Departementet foreslår derfor å åpne for unntak fra kravet om kondemnering i strukturvoteordningen for havfiskeflåten hvis fartøyet blir benyttet videre med rekestråltillatelse og ikke nyttes i annet adgangsregulert fiske.

Fiskebåt har ved gjentatte anledninger på generelt grunnlag argumentert med at kondemneringskravet ved bruk av strukturvoteordningen i havfiskeflåten bør fjernes. Fiskebåt har samtidig foreslått at rederier som benytter strukturvoteordningen alternativt betaler inn et beløp til et «godt» formål, eller benytter et fastsatt beløp til miljøinvesteringer. Så langt har Fiskeri- og kystdepartementet avslått disse forslagene.

Fiskebåt har også foreslått å ta bort det tilnærmet meningsløse kondemneringskravet i § 3-5 i konsesjonsforskriften ved sammenslåing av rekestråltillatelser. Heller ikke dette forslaget er imøtekommet.

Fiskebåt er derfor overrasket over at Fiskeri- og kystdepartementet kommer med et forslag om unntak fra kondemneringskravet i tilknytning til utlysingen av nye rekestråltillatelser. Fiskebåt vil fraråde, ikke minst av miljø- og sikkerhetshensyn, å stimulere til at «kondemnabile» fartøyer blir satt inn i det værmessig krevende rekefisket i Barentshavet. Fiskebåt mener samtidig at det vil være tilnærmet umulig å finansiere et nyere fiskefartøy som unntas fra kondemneringskravet dersom det tinglyses at fartøyet ikke kan nyttes i annet adgangsregulert fiske.

Fiskebåt er positiv til en dialog med departementet om kondemneringskravet i strukturvoteordningen, men fraråder forslaget om å gi dispensasjon fra kondemneringskravet for fartøy som kun skal nyttes som rene rekestrålere. Det vil også kunne være en risiko for at disse fartøyene etter noen år kan bli solgt ut av landet, og kommer inn igjen i rekefisket i Barentshavet under utenlandsk flagg. En slik utvikling er ikke norsk rekefiske tjent med.

Tilbakekall av passive tillatelser

Fiskeri- og kystdepartementet foreslår å gi en instruks om at håndheve bestemmelsen om å tilbakekalle rekestråltillatelser dersom det ikke er registrert levering av fangst fra fartøyet fisket i henhold til tillatelsen. Det fremgår av konsesjonsforskriftens § 7-1 om tilbakekall av spesiell tillatelse ved passivitet at Fiskeridirektoratet kan tilbakekalle en spesiell tillatelse dersom det i løpet av kalenderåret samt de to foregående årene ikke er registrert levering av fangst fra fartøyet fisket i henhold til tillatelsen.

Fiskebåt er positiv til at Fiskeri- og kystdepartementet vil lage en egen instruks om dette, og legger til grunn at fiskeflåten vil forholde seg til dette.

Oppsummering

Fiskebåt mener at ressurs situasjonen for reker er så uklar at departementet bør trekke utlysingen av nye reke tråll tillatelser. Dersom utviklingen med en mer østlig utbredelse av reker fortsetter, i alle fall når det gjelder fangstbare forekomster, vil belastningen på den knappe reke kvoten i russisk sone bli enda større, og true ressursgrunnlaget for de få gjenværende fartøyene som fortsatt satser i reke fisket. Fiskebåt mener samtidig at departementet må be ICES om en oppdatering av bestandssituasjonen for reker, ikke minst i områder under norsk fiskerijurisdiksjon.

Dersom Fiskeri- og kystdepartementet ønsker å sikre reke næringen er de viktigste tiltakene å løse utfordringene med hensyn til yngelinne blandingskriteriene, prosedyrene for åpning og stengning av felt, sjekkpunkt for fiske i russisk sone og ilandføringsplikten for bifangst. Det vises til tidligere korrespondanse om dette. Fiskebåt mener dessuten at Norge må arbeide for større tilgang til reker i russisk sone, enten gjennom bytteavtalen eller ved å arbeide for å få på plass et forvaltningsregime for reker etter mønster av fisket etter torsk og hyse, der fartøyer fra de to nasjonene tilnærmet fritt kan fiske kvotene i hverandres soner. Fiskebåt etterlyser større handlekraft fra departementets side på disse områdene. Fiskebåt mener at det i første rekke er gode løsninger her som kan sikre en lønnsom reke næring, både på kort og lengre sikt, og ikke flere reke tillatelser.

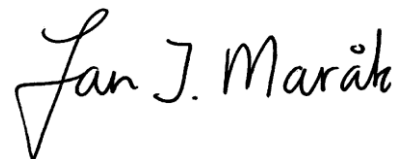
Fiskebåt er positiv til en dialog med departementet om kondemneringskravet i strukturkvoteordningen, men fraråder forslaget om å gi dispensasjon fra kondemneringskravet for fartøy som kun skal nyttes som reke trålere. Det vil også kunne være en risiko for at disse fartøyene etter noen år kan bli solgt ut av landet, og kommer inn igjen i reke fisket i Barentshavet under utenlandsk flagg. En slik utvikling er ikke norsk reke næring tjent med. Fiskebåt mener dessuten at departementet ikke bør undervurdere miljø- og sikkerhetsrisikoen ved å sette kondemnabile fartøyer inn i det værharde reke fisket, som i stor grad foregår i sårbare områder med lang avstand til redningstjeneste m.m.

Fiskebåt er positiv til at Fiskeri- og kystdepartementet vil lage en egen instruks om tilbakekall av passive tillatelser, og er innstilt på en konstruktiv dialog med departementet om dette.

Vennlig hilsen
FISKEBÅT

Audun Maråk

Jan Ivar Maråk

Kopi

Norges Fiskarlag
Fiskeridirektoratet
FHL
Norsk Sjømannsforbund